

การมีส่วนร่วมของประชาชนในนโยบายสาธารณะทางการเมืองกรณีศึกษานิสิตสาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

Citizen participation in public political policy Case study of political science
students University of Phayao

จิรารัตน์ อินทร และ สหัทธยา วิเศษ

JIRARAT INSORN and Sahasaya Wisat

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University.

Email.66297070121@lawasri.tru.ac.th

Received November 30, 2023 & Revise December 20, 2023 & Accepted December 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ศึกษาการนำเสนอเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ” ซึ่งนำเสนอมุมมองที่กำหนดให้ภาคส่วนสาธารณะต้องมีโอกาสในการเสนอความต้องการในฐานะพลเมืองของประเทศหรือผู้เสียภาษี เพื่อให้ประเทศชาติมีสิทธิ และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมิน และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ๆ รวมถึงโครงการต่าง ๆ หลักการที่ชัดเจนที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนสาธารณะ ความสามารถและความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการรับฟังปัญหาต่าง ๆ ซึ่งทั้งสามปัญหาเหล่านี้ถือเป็นจุดฉนวนหลักในการส่งเสริมให้ภาคส่วนสาธารณะออกความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการธุรกิจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ปรับปรุงภาระงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ปัญหาหลักในการพัฒนาประชาธิปไตย นอกจากปัญหาด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองแล้ว ยังมีอุปสรรคด้านการตระหนักรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าประชาธิปไตยของไทยกำลังสิ้นคลอนมาเกือบตลอดประวัติศาสตร์ การที่จะมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ประชาชนต้องสนใจการเมือง ต้องติดตามข่าวสารการเมืองและต้องกระตือรือร้นที่จะมีบทบาททางการเมืองจึงจะตระหนักรู้ข่าวสารการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชน และโดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้คนที่มีระดับความรู้และสติปัญญาสูง ถือเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ และเป็นกำลังทางการเมืองที่สำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยทั้งในปัจจุบันและอนาคตทางการเมือง ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในสังคมมนุษย์

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, นโยบายสาธารณะ, การเมือง, นิสิตสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

This academic article Studies for presentation "Public participation in public policy" , which presents a view that requires the public sector to have the opportunity to propose needs as citizens of the country or taxpayers for the country will have rights And the freedom to share ideas for planning Participate in decision making Participate in the evaluation And participation in the formulation of that public policy Including projects Equally the most obvious principle is Public sector participation ability and having readiness to participate in listening to various problems, these three problems are the main insulation points for promoting the public sector in issuing opinion on the business management system in public policy improve various workloads for greater efficiency and effectiveness. The main problems in the development of democracy In addition to problems in political structure and institutions, There are still obstacles in people's awareness of political news and participation in politics. It can be said that Thai democracy has been faltering for most of its history. In order to have a complete democracy, people must be interested in politics. Must follow political news and must be eager to play a role in politics, therefore being aware of political news and participating in politics

Keywords: Citizen participation, public political, policy, political science students University of Phayao

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่าง ๆ กันในแต่ละภาคส่วนขึ้นอยู่กับที่อยู่ในประเทศเดียวกัน จะต้องดูบริบทของแต่ละภาคส่วนและสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศนั้น อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน (วิโรจน์รูปดี, 2547)

การพัฒนานโยบายสาธารณะที่ดีจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ให้เสรีภาพแก่ผู้คนในสังคม ได้มีส่วนร่วมทางการเมือง มีกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมจากประชาชนที่มีความรู้และปัญญาเพื่อประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก (วัชรภรณ์โพธิ์ศรีศร, 2543:1)นิสิตนักศึกษาเพราะเป็นผู้ที่มีระดับความรู้และสติปัญญาสูง เป็นกำลังสำคัญของชาติและเป็นพลังที่สำคัญทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาระบบฯ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นเรื่องของอำนาจที่จัดสรรประโยชน์ที่มีในสังคมนั้นๆ การจัดระบบจึงเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่สำคัญๆ ของสังคมแทบทุกแง่มุม จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยมาให้ผู้เกี่ยวข้องปรับปรุงพัฒนาและหาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการดำเนินการในการขับเคลื่อนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมากขึ้นต่อไป

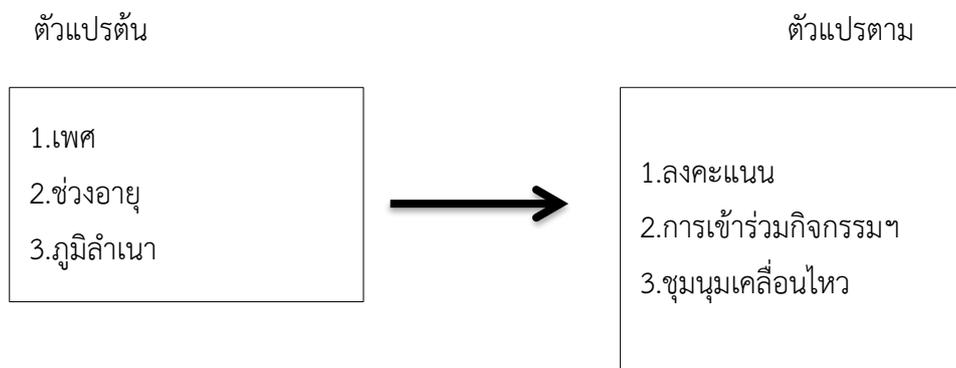

สมมุติฐานของการศึกษา

- 1 ระดับการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองและนโยบายสาธารณะของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 ประชาชนที่มี เพศ รายได้ และภูมิลำเนาต่างกัน
- 3.ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ (Almond and Powell, 1976 : 145-146)และ เสมอ จุ่นเจริญ (2557)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

เมื่อกล่าวถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (Political Information) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับ “ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory)” เนื่องจากการที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือต้องการส่งข้อมูลไปยังผู้อื่น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการการสื่อสารมนุษย์ใช้เพื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1.แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร
- 2.สาร (Message) หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งถึงผู้รับ อาจเป็นความคิดหรือเรื่องราวใดๆ ก็ได้ ที่ส่งผ่านไปตามสื่อในรูปแบบของข้อความคำพูด รูปภาพ หรือกิริยาท่าทาง
3. ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (Channel) เป็นสิ่งที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับบางครั้งอาจเรียกว่า “ผู้นำส่งสาร” ก็ได้

Robinson (1977) ได้ทำการศึกษาถึงระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อและระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีการใช้สื่อ และระดับความรู้ในเรื่อง

Choi และ Becker (198) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อพบว่าการศึกษาหลายชั้นที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีผลต่อการเลือกใช้สื่อ กล่าวคือ คนที่มีการพัฒนาสูงจะอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าคนมีการศึกษาต่าง ซึ่งจะเลือกที่จะดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุมากกว่า

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2531) สรุปความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการยอมแตกต่างกันไปด้วย

McClosky (1968: 252) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปโดยสมัครใจซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการเลือกผู้ปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งติดตามข่าวสาร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับการศึกษา

Milbrath and Goel (1977) พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมสูงขึ้นและการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลมากที่สุด รายได้

Milbrath and Goel (1977) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับระดับรายได้ของบุคคลว่ายังมีรายได้สูงขึ้นเพียงใดบุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลารวมทางการเมือง

การขัดเกลา, การอบรมกล่อมเกลารวมทางการเมือง, การเรียนรู้, สังคมทางการเมือง ซึ่งคำต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Political Socialization

พรศักดิ์ (2531) ให้ความหมายว่ากระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมืองคือแบบแผนที่คนเรียนรู้หรือสร้างเสริมความโน้มเอียงทางการเมืองของตนขึ้นเป็นตัวตน

จุมพล (2531) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้ทางการเมืองหมายถึงกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง

นีย์ และเวอเวอร์บา (Nie & Varba) แยกรูปแบบและกิจกรรมในการเข้าสังคมมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไว้ 4 รูปแบบ คือ 1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง 3.การติดต่อหาเสียง 4. กิจกรรมที่ร่วมมือกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการรวบรวมผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้งานวิจัยในประเทศ

ชัยวัฒน์ รัฐจจร (2522) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองใน

ระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมออกเสียงและการปกครองค่อนข้างต่ำ เพศมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางสังคมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ไกรวุธ จิระบุตร (2523) ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย พบว่า

1) เพศชายมีทัศนคติเรื่องแบบประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง และมีทัศนคติอำนาจนิยมน้อยกว่าเพศหญิง

2) ในเรื่องระดับการศึกษานั้นยิ่งมีการศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้นนิสิตจะมีทัศนคติและอำนาจนิยมลดลง 3) นิสิตที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์จะมีความคิด ความหมายของนโยบายสาธารณะ

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจ เพื่อนำไปแก้ปัญหา เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาล เป็นการกำหนดแนวทางในอนาคต เน้นเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เงื่อนไข ผลลัพธ์ และเป็นความพยายามที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะ

มยุรี อนุมานราชชน(2549) คือ นโยบายสาธารณะ หมายถึง กิจกรรม หรือการกระทำของรัฐบาลและมติการเลือกตั้งตติสินใจของรัฐบาล ได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้มีกิจกรรมหรือหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น

ปชาน สุวรรณมงคล, 2552) คือ นโยบายสาธารณะ หมายถึง สิ่ง que แสดงถึงความต้องการที่จะทำหรือไม่ต้องการจะทำของผู้มีอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องกับส่วนร่วมหรือคนจำนวน ซึ่งโดยมากก็ได้แก่รัฐบาลหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายฯ

สร้อยตระกูล (ตีวานนท์) อรรถมานะ, 2553) อรรถมานะ ได้แก่ หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือโครงการที่รัฐบาลกำหนดให้มีขึ้น

Anderson, D. T., 1994) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึงแนวทางการปฏิบัติของรัฐบาล การปฏิบัติที่มีจุดประสงค์หลายอย่างและติดตามด้วยการกระทำในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยมีองค์ประกอบเช่นแนวทางปฏิบัติเกิดขึ้นจริงการปฏิบัติจะเป็นไปในเชิงบวกและลบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้านเนื้อหาการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและนโยบายสาธารณะ ในครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหา ใน 4 ด้าน คือ 1)ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2)เพื่อศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 3)ชุมนุมเคลื่อนไหว 4)จัดตั้งและเป็นสมาชิก 5)ความรู้นโยบายสาธารณะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างจะทำการสุ่มแบบอย่างง่ายและการกระจายไปในทั่วพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีการแบ่งการสุ่มสาขาวิชารัฐศาสตร์3ชั้นปี ชั้นปีละ50คนรวมประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนิสิต ในเรื่อง เพศ ชั้นปี ภูมิลำเนา และรายได้ของครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรฐาน โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ระดับการกล่อมเกลாதทางการเมือง ค่าคะแนนเป็นประจำ 5 บ่อยครั้ง 4 ปานกลาง 3 นานๆครั้ง 2 ไม่เคยเลย 1

การเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม (Questionnaire) โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปSPSS วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามในส่วนของคุณสมบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับ เพศ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลเชิงสถิติที่ใช้เป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ในส่วนการรับรู้ข่าวสารของนิสิตฯ โดยใช้สถิติที่ใช้เป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ย
3. โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรคำนวณของระดับชั้น = 0.80

การกำหนดระดับการแปรผล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าพิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \quad \text{ค่าพิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จากผลการคำนวณดังกล่าว ได้นำมาเป็นเกณฑ์วัดค่าเฉลี่ยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังต่อไปนี้

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.80$$

จำนวนชั้น 5

ระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2558เดือนการดำเนินการมีนาคม เมษายน พฤษภาคม

1. ทบทวนเอกสารเพื่อจัดทำโครงร่างการวิจัย
2. สร้างและหาคคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. แปรผลและเขียนรายงานการวิจัยสรุป

ผลการวิจัย

1) นิสิตสาขารัฐศาสตร์ มีความตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมการออกเสียงและแนวคิด นโยบายสาธารณะ โดยหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำ

2) รูปแบบการปกครองสามารถจำแนกได้ 4 รูปแบบ คือ (1) แบบโดยตรง (2) แบบตัวแทน หรือโดยอ้อม (3) แบบมีส่วนร่วม (4) แบบถกแถลง 3) ตามหลักธรรมาธิปไตย 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านธรรมรัฐ
- 2) ด้านธรรมนิติ
- 3) ด้านธรรมมติสำหรับการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
2. เรื่องการอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมของพัฒนา
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบูรณาการหลักธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ดาวเรือง นาคสวัสดิ์. (2559). “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัยใน
- Anderson, D. T. (1994). *Barnacles. Structure, Function, Development and Evolution*. London: Chapman & Hall.
- Datye, K. & Mishra, S. (1984). *Compatibility of Dye Mixtures*. *Journal of the Society of Dyers and Colourists*, 100(11), 334-339.
- Ira Sharkansky. (1980). *Policy Analysis in Political Science*. Chicago: Markham.
- Kanok Wongtrawan. (1986). *Democracy, political parties and elections*. Bangkok :Chao Phraya printing.
- Kasian Techapira. (1998). *Thammarath-Dhammale*. Bangkok : People.Kriyongsak
- Charoenwongsak. (2016). *Create sustainable public sector organizations*. Bangkok. (2017). 10 roles - guidelines for creating cooperation among the public and government sectors. Private sector. [Online] Accessible from <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/64233>. Accessed on 15 June 2019.
- Election Commission.(2017). *Participation and inspection of elections*. Bangkok: Office of the Election Commission.

Kongrit Kulwong (2018). "Political participation of people in the administrative organization area.

Kanungnit Sribuiam. (2002). Guidelines for strengthening participatory democracy according to the Constitution of the Kingdom of Thailand: Problems, obstacles and solutions.

Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.

Charoon Suphap. (1984). Principles of political science, basic edition. (2nd edition). Bangkok: Phrae Pittaya.

Chakphanchuphet. (2006). Thai politics and government: from the Sukhothai era to the

Thaksin era. (5th printing). Pathum Thani : Punch Group.

Jirachoke Veerasay et al. (1999). General political science. Bangkok: Ramkhamhaeng University.

Chantana Suthijari.(2001). Participation of citizens in Thai politics and government according